

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžr/80/2013
Identifikačné číslo spisu:	4013200036
Dátum vydania rozhodnutia:	07.05.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hatalová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:4013200036.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Petra Paludu v právnej veci navrhovateľov: 1/ N. H., bytom H., 2/ Ing. F. H., bytom H., 3/ N. H., bytom Q., všetci zastúpení JUDr. Helenou Kontrovou, advokátkou, AK so sídlom Semerovo 414, proti odporcovi: Okresný úrad Nové Zámky, so sídlom Nové Zámky (pôvodne Obvodný pozemkový úrad v Nových Zámkoch), o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu zo dňa 15. októbra 2012 č. ObPÚ - 23 - 12/6793/MH, o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sp/5/2013-23 zo dňa 1. marca 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sp/5/2013-23 zo dňa 1. marca 2013 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu č. ObPÚ-23-12/6793/MH zo dňa 15. októbra 2012 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom krajský súd podľa § 250j ods. 2, písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) zrušil rozhodnutie odporcu č. ObPÚ-23-12/6793/MH zo dňa 15. októbra 2012, ktorým odporca ako správny orgán príslušný podľa § 5 ods. 5 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, v nadväznosti na § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“) rozhodol, že navrhovateľom nenavracia vlastníctvo ani nepriznáva právo na náhradu podľa § 6 ods. 2 reštitučného zákona za špecifikované pozemky v kat. úz. S., zapísané v pozemnoknižnej vložke č. 342, 22 a 171 z dôvodu, že nespĺňajú podmienky uvedené v ustanovení § 2 a § 3 zákona.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že oprávnené osoby si dňa 20. decembra 2004 uplatnili prostredníctvom splnomocnenej osoby, advokátky JUDr. Heleny Kontrovej, na Obvodnom pozemkovom úrade v Nových Zámkoch nárok na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam

nachádzajúcim sa v kat. území S.. Reštitučný nárok si uplatnili podľa § 3 ods. 1, písm. o/ reštitučného zákona, t.j. prevzatie nehnuteľností bez právneho dôvodu. Z dôvodu, že oprávnené osoby nevedeli preukázať prechod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v rozhodnom období na štát a z dôvodu, že časť nehnuteľností je vedená na listoch vlastníctva vo vlastníctve J. Y., ktorá ich nadobudla rozhodnutím Štátneho notárstva v Nových Zámkoch č. D 1043/91 po pôvodnom pozemnoknižnom vlastníkovi U. H. a darovacou zmluvou RI 2488/92, oprávnené osoby, t.j. navrhovatelia podali na Okresný súd v Nových Zámkoch dňa 2. mája 2005 návrh na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Ako to vyplýva z rozsudku Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 18. marca 2008 č. k. 10C/101/2005-214 a zhodne aj z rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/9/2009, 5Co/10/2009 zo dňa 17. februára 2010, konajúce súdy na základe vykonaného dokazovania zistili, že pôvodným vlastníkom nehnuteľností, ktoré sa mali prideliť do vlastníctva rodičom oprávnených osôb bol U. H. s manželkou rod. Q.. Majetok im patriaci vlastníckym právom bol ku dňu 1. marca 1946 skonfiškovaný, t.j. v čase, keď U. H. už nežil(zomrel XX. S. IXXX).

Ďalej, ako uviedol krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, mal za preukázané, že rodičia oprávnených osôb sa do obce Dubník prisťahovali. Na základe prídelovej listiny z roku 1946 začali v obci Dubník užívať nehnuteľnosti, ktoré im boli pridelené a tieto nehnuteľnosti užívali až do doby, kedy ich museli odovzdať do novo zakladajúceho sa družstva. To, že sa v obci Dubník zdržiavali, resp. bývali nasvedčuje aj tá skutočnosť, že sa im v Dubníku narodili 2 deti. Po založení družstva a po odovzdaní pôdy do Súľova sa pôvodní vlastníci spolu so svojimi deťmi z obce Dubník odsťahovali späť do Súľova. Zo súdom vykonaného dokazovania tiež vyplynulo, že pôvodná vlastníčka niekoľko rokov cestovala do Nových Zámkov, aby splácala kúpnu cenu poľnohospodárskej nehnuteľnosti pridelenej im do vlastníctva na základe výmeru Povereníctva pôdohospodárskej a pozemkovej reformy v Bratislave zo dňa 9. apríla 1948.

Posudzujúc zákonnosť rozhodnutia odporcu súd na základe vykonaného dokazovania, doplneného vypočutím oprávnenej osoby zistil, že správny orgán pochybil, keď pred vydaním rozhodnutia riadne nezistil všetky skutočnosti potrebné k tomu, aby mohol vo veci vysloviť právny záver týkajúci sa vlastníctva oprávnených osôb k pôdohospodárskej nehnuteľnosti, ku ktorej si v zákonom stanovenej lehote uplatnili právny nárok. Odporca pri posúdení veci vychádzal len z rozsudkov Okresného súdu Nové Zámky a Krajského súdu v Nitre, ktorými sa riešila otázka určenia vlastníckeho práva oprávnených osôb k nehnuteľnostiam. Tento návrh na súd podali oprávnené osoby z dôvodu, že chceli riešiť „dvojité vlastníctvo k nehnuteľnostiam“. Urobili tak napriek tomu, že v konaní na správnom orgáne si uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam a správny orgán im v zmysle príslušného zákona vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré sú vo vlastníctve J. Y., nenavrátil. Z uvedeného dôvodu nie je možné zatiaľ hovoriť o tzv. dvojitom vlastníctve.

Z vyjadrenia oprávnenej osoby, t. j. navrhovateľa v 2. rade na súdnom pojednávaní súd zistil, že právni predchodcovia oprávnených osôb výmerom o vlastníctve pridelenej poľnohospodárske nehnuteľnosti niekoľko rokov užívali. V obci Dubník žili a narodili sa im tam 2 deti a po opustení obce Dubník sa nasťahovali späť do Súľova, odkiaľ cestovali do Nových Zámkov, aby pravidelne platili ročné splátky ceny poľnohospodárskych nehnuteľností. Na základe uvedeného vyjadrenia navrhovateľa v 2. rade musel súd konštatovať, že správny orgán nevykonával vo veci riadne dokazovanie, nezabezpečil si potrebné listiny a dôkazy, nevypočul oprávnené osoby a vo veci rozhodol predčasne, preto súd jeho rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie dokazovanie.

Úlohou odporcu v ďalšom konaní preto bude vo veci doplniť dokazovanie zabezpečením prídelového plánu s návrhom na prídelovú cenu, ktorý vypracovala miestna roľnícka komisia a ktorú predložila na schválenie okresnej roľníckej komisii, alebo si zabezpečí prídelový plán s rozvrhmi prídelových cien pre celý okres, ktorý preskúmala okresná roľnícka komisia. Vychádzajúc z dikcie § 13 ods. 5 nariadenia prídelový plán s rozvrhom prídelových cien by teoreticky bolo možné zabezpečiť aj z archívnych dokumentov Povereníctva Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstva a pozemkovú reformu, ktorej prídelový plán s rozvrhom prídelových cien predkladala okresná roľnícka komisia.

Proti rozsudku krajského soudu podal odporca odvolanie a navrhol napadnutý rozsudok krajského soudu zmeniť a rozhodnutie odporcu potvrdiť. Odvolanie podal z dôvodu uvedeného v § 205 ods. 2, písm. d/ O.s.p., keďže súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, z dôvodu uvedeného v § 205j ods. 2, písm. f/ O.s.p., nakoľko rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci ako aj z dôvodu, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 221 ods. 1, písm. h/ O.s.p., keďže súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Uviedol, že podľa dôkazov, ktoré mal správny orgán k dispozícii bolo zistené, že nebol preukázaný prechod vlastníckeho práva v rozhodnom období na štát, tak ako je to uvedené v ust. § 3 reštitučného zákona. Žiadatelia nepredložili správnomu orgánu žiadny doklad, ktorým by tento prechod preukázali. Samotné konštatovanie, že nehnuteľnosť prešla na štát podľa § 3 ods. 1 písm. o/ reštitučného zákona bez právneho dôvodu nepostačuje.

Poukázal na určovacie rozsudky Okresného soudu v Nových Zámkoch ako i Krajského soudu v Nitre, z obsahu ktorých vyplynulo, že žiadatelia nie sú oprávnenými osobami v zmysle § 2 reštitučného zákona. Právni predchodcovia žiadateľov neboli určení za vlastníkov nehnuteľností z dôvodu, že pôvodný vlastník nehnuteľností U. H. zomrel ešte dňa XX. S. XXXX, nemohlo mu byť preto rozhodnutie platne ani účinne doručené a voči nemu platí, akoby tieto rozhodnutia neboli vydané, teda nemohli ani nadobudnúť platnosť a vykonateľnosť, takže nemohlo dôjsť ani k završeniu konfiškačného procesu. Pre túto skutočnosť nemožno prihliadať na výmer o vlastníctve pôdy z roku 1948 ako na listinu, ktorá by zakladala vlastníctvo právnych predchodcov žiadateľov.

Navrhovatelia navrhli rozsudok krajského soudu ako vecne správny potvrdiť. Uviedli, že si ako oprávnené osoby uplatnili nárok, kde uviedli ako reštitučný titul, v zmysle § 3 ods. 1 písm.o/ reštitučného zákona, prevzatie nehnuteľností bez právneho dôvodu. Pozemky, ktoré sú predmetom nároku boli skonfiškované. Následne štát ako vlastník ich použil podľa predpisov o II. Pozemkovej reforme a odpredal prídelcom, právnym predchodcom navrhovateľov. Nehnuteľnosti boli podľa ust. nar. číslo 104/1945 Sb. SNR v znení nar. čís. 64/46 Sb. SNR konfiškované na účely II. Pozemkovej reformy. Rozhodnutie o konfiškácii je uvedené v pozemnoknižnej vložke. Dokladom preukazujúcim konfiškáciu je síce Rozhodnutie Konfiškačnej komisie a Upovedomenie povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej sekcie „B“ Bratislava, podľa ktorého rozhodnutia a upovedomenia, presne podľa nar. čís. 104/Sb. SNR. Predsedníctvo SNR na návrh Povereníctva rozhodlo o osobe Ľudovíta Bothó, že je zradca a nepriateľ slovenského národa. Ku konfiškácii došlo zo zákona, s okamžitou platnosťou a bez náhrady. Nebolo potrebné vydať o konfiškácii rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal rozsudok krajského soudu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a jednomyselne dospel k záveru, že odvolanie odporcu je dôvodné. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 3 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho soudu Slovenskej republiky www.nssr.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 7. mája 2014 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

V zmysle § 9 ods. 1 zákona č. 180/2013 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou odo dňa 1. októbra 2013 obvodné úrady zriadené podľa predpisov účinných do 30. septembra 2013 sú okresné úrady podľa tohto zákona a podľa ods. 4 citovaného ustanovenia pôsobnosť obvodného úradu životného prostredia, obvodného pozemkového úradu, obvodného lesného úradu, obvodného úradu pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie a správy katastra ustanovená osobitnými predpismi prechádza na okresný úrad. Do postavenia Obvodného pozemkového úradu v Nových Zámkoch ako pôvodne žalovaného správneho orgánu preto nastúpil z titulu zákonných zmien Okresný úrad Nové Zámky.

Podľa § 1 zákona, tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Podľa § 3 ods. 1 zákona, oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku taxatívne uvedených skutočností (písm. a/ až t/).

Ako vyplýva z obsahu pripojených spisov, vrátane spisu administratívneho, odporca začal vo veci konať na základe podania navrhovateľov doručeného dňa 20. decembra 2004, ktorým si v zákonnej lehote uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva v zmysle zákona č. 503/2003 Z.z. k pozemkom v k. ú. S.. Vo svojej žiadosti uviedli, že nehnuteľnosti prešli na štát podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. o/ reštitučného zákona. Odporca rozhodnutím Č.j.: ObPÚ-23-12/6793 zo dňa 15. októbra 2012 ich reštitučnému nároku nevyhovel - k predmetným pozemkom im nenavrátil vlastníctvo ani nepriznal právo na náhradu podľa § 6 ods. 2 reštitučného zákona, pretože v rozhodujúcom období neprešli na štát alebo na inú právnickú osobu spôsobom uvedeným v ustanovení § 3 reštitučného zákona.

Odvolací súd uvádza, že časť nehnuteľností je vedená na liste vlastníctva vo vlastníctve J. Y., ktorá ich nadobudla rozhodnutím Štátneho notárstva v Nových Zámkoch sp. zn. D 1043/91 po pôvodnom pozemnoknižnom vlastníkovi U. H. a darovacou zmluvou RI 2488/92.

Ako bolo vyššie uvedené navrhovatelia podali určovacie žaloby, pričom z rozsudkov súdov (rozsudok Okresného súdu v Nových Zámkoch č.k. 10C/101/2005-414 zo dňa 18. marca 2008, rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 5Co/9/2009-292 zo dňa 17. februára 2010) jednoznačne vyplýva, že právni predchodcovia žiadateľov B. H. a Y. H., rod. I., neboli určení za vlastníkov nehnuteľností, keďže pôvodný vlastník nehnuteľností U. H. v čase vydania rozhodnutia Konfiškačnej komisie v sídle ONV v Nových Zámkoch zo dňa 26. júla 1946 č. 27/23a-1946 už nežil, nakoľko ako je zrejmé z jeho úmrtného listu zomrel dňa XX.S. XXXX. Z uvedených dôvodov mu nemohlo byť platne a účinne ani doručené rozhodnutie, ktoré nemohlo nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť a teda ani nemohlo dôjsť platne k završeniu konfiškačného procesu. Pre túto skutočnosť nie je možné prihliadať na výmer o vlastníctve pôdy zo dňa 9. apríla 1948, ako na listinu, ktorá by zakladala vlastníctvo právnych predchodcov žiadateľov k prideleným nehnuteľnostiam. Nakoľko nebol dodržaný zákonný postup voči U. H., nedošlo ku konfiškácii jeho majetku a štát sa nemohol stať vlastníkom pozemkov, ktoré teda následne nemohol prideliť právnym predchodcom navrhovateľov.

V zmysle zásady materiálnej pravdy, ktorou je ovládané správne konanie, si odporca ako príslušný správny orgán zaobstaral všetky potrebné podklady pre spoľahlivé zistenie skutočného stavu veci. Odporca sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vyrovnal so skutkovými tvrdeniami navrhovateľov a objasnil chronológiu udalostí so záverom, že zistený skutkový stav nenaplnil skutkovú podstatu ani jedného z taxatívne stanovených reštitučných titulov podľa § 3 reštitučného zákona. Odporca rozhodol v súlade so zákonom a v medziach reštitučných nárokov, ktoré zákon za splnenia stanovených podmienok umožňuje priznať.

Odvolací súd po preskúmaní zákonnosti rozhodnutia odporcu, ako aj postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, konštatuje, že zásada zákonnosti rozhodovania bola v tomto prípade dodržaná. Odporca sa v odôvodnení rozhodnutia opiera o relevantné právne ustanovenia a jeho argumentácia spĺňa podmienky logickej nadväznosti. Odvolací súd sa stotožnil s jeho právnym názorom, že navrhovateľom nemohlo byť navrátené vlastníctvo k pozemku ani priznaná náhrada podľa reštitučného zákona, pretože v konaní nebolo preukázané, že sporné pozemky prešli na štát v rozhodujúcom období.

Náprava krívd podľa reštitučného zákona je prípustná len vo vecnom a časovom rozsahu ním vymedzenom, preto vlastníctvo k pozemkom, ktoré neprešli na štát alebo inú právnickú osobu spôsobom taxatívne vymedzeným v § 3 zákona, nemôže riešiť ani odporca v rámci reštitučného konania a ani súd v rámci rozhodovania o opravnom prostriedku proti jeho rozhodnutiu.

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok

odporcu, odvolací súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok nie je vydaný v súlade so zákonom, preto ho postupom podľa § 220 O.s.p. zmenil a rozhodnutie odporcu ako zákonné potvrdil.

O trovách súdneho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože navrhovatelia nemali úspech a odporca na náhradu trov konania nemá zákonný nárok.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.